

Viacrucis escrit pel Card. Karol Wojtyla

En aquesta meditació tractarem de seguir les petjades del Senyor en el camí que va des del pretori de Pilat fins a l'indret anomenat «Lloc de la Calavera», que en hebreu es diu Gòlgota (Jn 19,17). El Viacrucis del nostre Senyor Jesucrist està vinculat històricament als llocs que Ell va haver de recórrer. Però avui dia ha estat traslladat també a molts altres indrets, on els fidels de Diví Mestre el volen seguir en esperit pels carrers de Jerusalem. En alguns santuaris, com el que recordàvem en dies anteriors, en el calvari de Zebrydowska, la devoció dels fidels a la passió ha reconstruït el Viacrucis amb estacions molt allunyades entre si. Habitualment en les nostres esglésies les estacions són catorze, com a Jerusalem entre el pretori i la basílica del Sant Sepulcre. Ara ens aturarem espiritualment en aquestes estacions, meditant en el misteri de Crist que carrega la Creu.

I Estació: Jesús és condemnat a mort

La sentència de Pilat va ser dictada sota la pressió dels sacerdots i de la multitud. La condemna a mort per crucifixió probablement va satisfer les seves passions i va ser resposta al crit: «Crucifiqueu-lo! Crucifiqueu-lo!» (Mc 15,13-14, etc.). El pretor romà va pensar que podria eludir dictar sentència rentant-se les mans, com abans s'havia desentès de les paraules de Crist quan aquest va identificar el seu regne amb la veritat, amb el testimoniatge de la veritat (Jn 18,38). En un cas i en l'altre Pilat buscava conservar la independència, mantenir-se d'alguna manera al «marge». Però era només en aparença. La creu a la qual fou condemnat Jesús de Natzaret (Jn 18,36-37) devia afectar profundament l'ànima del pretor romà. Aquesta va ser i és una Reialesa enfront de la qual hom no pot restar indiferent o mantenir-se al marge. El fet que a Jesús, fill de Déu, se li preguntí pel seu regne, i que per això sigui jutjat per l'home i condemnat a mort, constitueix el principi del darrer testimoniatge de Déu, que tant va estimar el món (cf. Jn 3,16).

També nosaltres ens trobem davant aquest testimoniatge i sabem que no ens és lícit rentar-nos-en les mans.

II Estació: Jesús carrega la creu

Comença l'execució, és a dir, el compliment de la sentència. Crist, condemnat a mort, ha de carregar amb la creu com els altres condemnats que patiran la mateixa pena: «ha estat comptat entre els malfactors» (Is 53,12). Crist s'apropa a la creu amb el cos sencer terriblement magolat i esquíncat, amb la sang que li banya el rostre i amb el cap, que li cau, coronat d'espines. *Ecce homo!* (Jn 19,5). En Ell es troba tota la veritat del fill de l'home que els profetes havien predit, la veritat sobre el servent del Senyor anunciada

per Isaïes: «ell era malferit per les nostres faltes... i les seves ferides ens curaven» (Is 53,5). També se'n deriva una conseqüència, que ens sorprèn, d'allò que l'home ha fet amb el seu Déu. Diu Pilat: «Ecce Homo» (Jn 19,5): «Mireu el que heu fet d'aquest home!». En aquesta afirmació sembla ressonar-hi totes les veus, com volent dir: «Mireu el que heu fet en aquest home amb el vostre Déu!».

Resulta commovedora la semblança, la interferència entre aquesta veu que escoltem a través de la història i el que ens arriba mitjançant el coneixement de la fe. *Ecce homo!*

Jesús, «l'anomenat Messies» (Mt 27,17), porta la creu a les seves espatlles (Jn 19,17). Ha començat l'execució.

III Estació: Jesús cau per primera vegada

Jesús cau sota el pes de la creu. Cau a terra. No recorre a les seves forces sobrehumanes, no recorre al poder dels àngels. «Et penses que no puc demanar ajut al meu Pare? Ara mateix m'enviaria més de dotze legions d'àngels» (Mt 26,53). No ho demana. Ha acceptat el calze de mans del Pare (Mc 14,36, etc.) i en vol beure fins les escorrialles. Això és el que vol. I per això no pensa en cap força sobrehumana, encara que a l'instant podria tenir-les al seu servei. Es poden sentir dolorosament sorpresos els qui l'havien vist quan dominava les dolències humanes, les mutilacions, les malalties, la mort mateixa. I ara? Li és negat tot això? I, tanmateix, «nosaltres esperàvem», diran alguns dies després els deixebles de Emmaús (Lc 24,21). «Si ets Fill de Déu...» (Mt 27,40); així el provoquen tots els membres del sanedrí. «Ell que va salvar-ne d'altres, a si mateix no es pot salvar!» (Mc 15,31; Mt 27,42), cridarà la gent.

I ell accepta aquestes frases de provocació, que semblen anul·lar tot el sentit de la seva missió,

dels sermons pronunciats, dels miracles realitzats. Accepta totes aquestes paraules, decideix no oposar-s'hi. Vol ser ultratjat. Vol vacil·lar. Vol caure sota la creu. Vol. És fidel fins al final, fins als detalls més mínims, a aquesta afirmació: «Que no es faci el que jo vull, sinó el que tu vols» (cf. Mc 14,36 etc.).

Déu salva la humanitat amb les caigudes de Crist sota la creu.

IV Estació: Jesús troba la seva Mare

La Mare Maria es troba amb el seu fill en el camí de la creu. La creu d'Ell és la seva creu, la humiliació d'Ell és la seva, com també és seva la befa pública de Jesús. És l'ordre humà de les coses. Així ho deuen sentir els qui l'envolten i el seu cor ho copsa: «...i una espasa et traspasarà l'ànima» (Lc 2,35). Les paraules que es van pronunciar quan Jesús tenia quaranta dies es compleixen en aquest moment. Arriba ara a la seva plenitud total. I Maria avança, traspassada per aquesta invisible espasa, cap al calvari del seu fill, cap al seu propi calvari. La devoció cristiana la veu amb aquesta espasa clavada al seu cor, i així la representa en pintures i escultures. Mare Dolorosa!, «oh tu que has patit juntament amb Ell!», repeteixen els fidels, convençuts íntimament que justament així s'ha d'expressar el misteri d'aquest sofriment. Encara que aquest dolor li pertany a ella i l'afecta en el més profund de la seva maternitat, tanmateix, la plena veritat d'aquest sofriment s'expressa amb la paraula «com-passió». També ella pertany al mateix misteri: expressa, d'alguna manera, la unitat amb el sofriment del Fill.

V Estació: Simó de Cirene ajuda Jesús

Simó de Cirene fou cridat per portar la creu (cf. Mc 15,21; Lc 23, 26) i ell certament no la volia carregar. L'hi van obligar. Caminava al costat de Crist sota el mateix pes. Li prestava les seves espatlles quan les del condemnat semblava que no podien aguantar més. Estava a prop d'ell: més a prop que Maria o que Joan, al qual, tot i ser home, no se li demanà que l'ajudés. Van cridar-lo a ell, Simó de Cirene, pare d'Alexandre i de Rufus, com refereix l'evangeli de Marc (Mc 15,21). El van cridar i l'hi van obligar.

Quant va durar aquesta coacció? Quant de temps va caminar al seu costat, manifestant als altres que no tenia res a veure amb el

condemnat, amb la seva culpa, amb la seva condemna? Quant de temps va caminar així, dividit interiorment, amb una barrera d'indiferència entre ell i aquell home que patia? «anava despullat, tenia set, era a la presó» (cf. Mt 25,35-36), duia la creu... La vas dur amb mi...? La vas dur amb mi realment fins al final? No se sap. Sant Marc refereix només el nom dels fills del Cireneu i la tradició sosté que pertanyien a la comunitat de cristians pròxima a sant Pere (cf. Rm 16,13).

VI Estació: La Verònica neteja el rostre de Crist

La tradició ens parla de la Verònica. Potser ella completa la història del Cireneu. Perquè la veritat és que –encara que, com a dona, no portà físicament la creu i ningú no l'obligà a fer-ho– també ella va dur sens dubte la creu amb Jesús: la va dur com podia, com en aquell moment era de possible fer-ho i com li dictava el cor: netejant-li el rostre.

Aquest detall, referit per la tradició, sembla fàcil d'explicar: en el llenç amb el qual es va eixugar el rostre han quedat impresos els trets de Crist. Com que tot ell estava cobert de suor i de sang, perfectament podia deixar-hi senyals i perfils.

Però el sentit d'aquest fet es pot interpretar també d'una altra manera, si es considera segons el missatge escatològic de Crist. Són molts els qui indubtablement preguntaran això: «Senyor, quan ho vam fer tot això?» I Jesús respondrà: “Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25,40). El Salvador, en afectar, imprimeix la seva imatge sobre tot acte de caritat, com sobre el llençol de la Verònica.

VII Estació: Jesús cau per segona vegada

«Jo sóc un cuc, no pas un home; befa de la gent, menysprea del poble» (Sl 22[21],7): les paraules del salmista profeta troben la plena realització en els estrets i difícils carrerons de Jerusalem, durant les darreres hores abans de la pasqua. Ja se sap que les hores, abans de la festa són extenuants i els carrers estan plens de gent. En aquest context, es verifiquen les paraules del salmista, encara que ningú no hi pensi. No hi paren esment certament tots els qui donen proves de menyspreu, per als quals aquest Jesús de Natzaret que cau per segona vegada sota la creu s'ha convertit en un objecte d'escarni.

I Ell ho vol, vol que es compleixi la profecia. Cau, doncs, exhaust per l'esforç. Cau per voluntat del Pare, voluntat expressada també en les paraules del profeta. Cau per pròpia voluntat, perquè «com es complirien, si no, les Escriptures?» (Mt 26,54): «Sóc un cuc i no un home» (Sl 22[21], 7); per tant no és ni tan sols «*Ecce Homo*» (Jn 19,5); és menys encara, pitjor encara.

El cuc s'arrossega per terra; l'home, en canvi, com a rei de les criatures, camina sobre el terra. El cuc corca la fusta: com el cuc, el remordiment del pecat rosega la consciència de l'home. El remordiment per aquesta segona caiguda.

VIII Estació: Jesús i les dones de Jerusalem

És la crida al penediment, al veritable penediment, malgrat el mal comès. Jesús diu a les filles de Jerusalem que ploren en veure'l: «No ploreu per mi; ploreu més aviat per vosaltres mateixes i pels vostres fills» (Lc 23,28). No ens podem quedar en la superfície del mal; cal arribar a la seva arrel, a les causes, a la més profunda veritat de la consciència.

Això és justament el que ens vol donar a entendre Jesús portant la creu, que des de sempre «sabia prou el que hi ha en el cor de cadascú» (Jn 2,25) i sempre ho coneix. Per això, Ell ha de ser en tot moment el testimoni més proper dels nostres actes i dels judicis que en fem en la nostra consciència. Potser farà fins i tot que aquests judicis nostres siguin sempre ponderats, raonables, objectius –els diu: «No ploreu»-, però alhora, juntament amb tot el que aquesta veritat conté, no els adverteix pel fet de portar la creu.

Senyor, fes que sàpiga viure i caminar en la veritat!

IX Estació: Jesús i les dones de Jerusalem

«S'abaixà i es féu obedient fins a la mort, i una mort de creu» (Fl 2,8). Cada estació d'aquest Viacrucis és una fita d'aquesta obediència i d'aquest anorreament.

Captem el grau d'aquest anorreament quan llegim les paraules del profeta: «Tots anàvem com ovelles disperses, cadascú seguia el seu camí; però el Senyor ha carregat damunt d'ell les culpes de tots nosaltres» (Is 53,6).

Comprenem el grau d'aquest anorreament quan veiem que Jesús cau una vegada més, la tercera, sota la creu. Quan pensem en qui és el que cau,

qui jeu entre la pols del camí sota la creu, als peus de gent hostil que no li estalvia humiliacions ni ultratges...

Qui és el que cau? Qui és Jesucrist? «Aquell que, essent de condició divina, no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu, sinó que es va fer no res: prengué la condició d'esclau i es féu semblant als homes. Tingut per un home qualsevol, s'abaixà i es féu obedient fins a la mort, i una mort de creu.» (Fl 2,6-8).

X Estació: Jesús, despullat dels seus vestits

Quan Jesús, despullat dels seus vestits, es troba ja al Gòlgota (cf. Mc 15,24, etc.), els nostres pensaments s'adrecen vers la seva Mare: tornen endarrere, a l'origen d'aquest cos que ara, abans de la crucifixió, ja és tot ell una ferida (cf. Is 52,14). El misteri de l'encarnació: El Fill de Déu pren cos en el si de la verge (cf. Mt 1,23; Lc 1,26-38). El Fill de Déu parla al Pare amb les paraules del salmista: «No t'has complagut en holocaustos ni en sacrificis..., però m'has format un cos» (Sl 40[39], 8-7; He 10,7). El cos de l'home expressa la seva ànima. «Per això t'he dit: "A tu em present... per fer, oh Déu, la teva voluntat» (Sl 40[39],9; He 10,7). «Sempre faig allò que li plau» (Jn 8,29). Aquest cos nu compleix la voluntat del Fill i del Pare en cada ferida, en cada sotrac de dolor, en cada múscul esquinçat, en cada regueró de sang que corre, en tot el cansament dels seus braços, en els blaus de coll i les espatlles, en el dolor terrible de les temples. Aquest cos compleix la voluntat del Pare quan és despullat dels seus vestits i tractat com a objecte de suplici, quan acull en si el dolor immens de la humanitat profanada.

El cos de l'home és profanat de molt diverses maneres.

En aquesta estació hem de pensar en la Mare de Crist, perquè en el seu cor, en els seus ulls, entre les seves mans, el cos del Fill de Déu ha rebut una adoració plena.

XI Estació: Jesús és clavat a la creu

«M'han lligat les mans i els peus, puc comptar tots els meus ossos» (Sl 22[21], 17-18). «Puc comptar...»: quines paraules més profètiques! Sabem que aquest cos és un rescat. Un gran rescat és tot aquest cos: les mans, els peus i cada os. Tot l'home en tensió màxima: l'esquelet, els músculs, el sistema nerviós, cada òrgan, cada cèl·lula, tot en tensió màxima. «Jo, quan seré

enlairat damunt la terra, atrauré tothom cap a mi» (Jn 12,32). Paraules que expressen la plena realitat de la crucifixió: és tot el món que Jesús vol atreure cap a Ell (cf. Jn 12,32). El món està sotmès a la gravetat del cos, que tendeix per inèrcia a anar cap a baix.

Precisament en aquesta gravetat consisteix la passió del crucificat. «Vosaltres sou d'aquí baix, jo sóc d'allà dalt» (Jn 8,23). Les seves paraules des de la creu són: «Pare, perdona'ls, que no saben el que fan» (Lc 23,34).

XII Estació: Jesús mor a la creu

Jesús clavat a la creu, immobilitzat en aquesta terrible posició, invoca el Pare (cf. Mc 15,34; Mt 27,46; Lc 23,46). Totes les invocacions testifiquen que Ell és u amb el Pare. «Qui m'ha vist a mi ha vist el Pare» (Jn 14,9); «El meu Pare continua treballant, i jo també treballo» (Jn 5,17).

Heus aquí la forma d'obrar més alta, la més sublim del Fill en unió amb el Pare. Sí, en unió, en la unió més profunda, justament quan crida: *Eloí, Eloí, lema sabactani?*: «Déu meu, Déu meu, perquè m'has abandonat?» (Mc 15,34; Mt 27,46). Aquesta forma d'obrar s'expressa amb la verticalitat del cos que penja del pal perpendicular de la creu, amb l'horitzontalitat dels braços estesos al llarg del pal transversal. L'home que mira aquests braços pot pensar que amb el seu esforç abracen l'home i el món.

Abracen.

Heus aquí l'home. Heus aquí Déu mateix. «En Ell... vivim, ens movem i som» (Ac 17,28). En Ell: en aquests braços estesos al llarg del pal transversal de la creu.

El misteri de la redempció.

XIII Estació: Jesús en braços de la seva Mare

En el moment en què el cos de Jesús és baixat de la creu i es posat en braços de la Mare, la nostra ment torna al moment en què Maria va acollir la salutació de l'àngel Gabriel: «tindràs un fill i li posaràs el nom de Jesús... EL Senyor Déu li donarà el tron de David, el seu pare... i el seu regnat no tindrà fi» (Lc 1,31-33). Maria només va dir: «que es compleixin en mi les teves paraules» (Lc 1,38), com si des del principi hagués volgut expressar tot el que estava vivint en aquest moment.

En el misteri de la redempció s'entrellacen la gràcia, és a dir, el do de Déu mateix, i el «pagament» del cor humà. En aquest misteri

som enriquits per un do que ve de dalt i alhora som comprats amb el rescat del fill de Déu (cf. 1Co 6,20; 7,23; Ac 20,28). I Maria, que va ser més enriquida que ningú amb aquests dons, també és qui paga més. Amb el seu cor.

A aquest misteri està unida la promesa meravellosa que va fer Simeó en la presentació de Jesús al temple: «Una espasa et traspasarà l'ànima. Així es revelaran els sentiments amagats al cor de molts».

També això es compleix. Quants cors humans s'obren davant el cor d'aquesta Mare que tant ha pagat!

I Jesús està novament tot ell als seus braços, com ho estava a la cova de Betlem (cf. Lc 2,16), en la fugida a Egipte (cf. Lc 2,14), a Natzaret (cf. Lc 2,39-40). La pietat.

XIV Estació: L'enterrament de Jesús

Des del moment que l'home, a causa de pecat, es va allunyar de l'arbre de la vida (cf. Gn 3), la terra es va convertir en un cementiri. Tants sepulcres com homes. Un gran planeta de tombes.

A prop del calvari hi havia una tomba que pertanyia a Josep d'Arimatea (cf. Mt 27,60). En aquest sepulcre, amb el consentiment de Josep, van dipositar el cos de Jesús després de baixarlo de la creu (cf. Mc 15,42-46, etc.). El van dipositar precipitadament, perquè la cerimònia acabés abans de la festa de Pasqua (cf. Jn 19,31), que començava aquell crepuscle.

Entre totes les tombes espargides pels continents del nostre planeta, hi ha una en la qual el Fill de Déu, l'home Jesucrist, ha vençut la mort amb la mort. *O mors! Ero mors tua!*: «Mort, jo seré la teva mort!» (1a antífona de Laudes del Dissabte Sant). L'arbre de la vida, del qual l'home va ser allunyat pel seu pecat, s'ha revelat novament als homes en el cos de Crist. «Qui menja aquest pa, viurà per sempre. I el pa que jo donaré és la meva carn per a la vida del món» (Jn 6,51).

Encara que es multipliquin sempre les tombes al nostre planeta, encara que creixi el cementiri en el qual l'home, sorgit de la pols, retorna a la pols (cf. Gn 3,19), tots els homes que contempen el sepulcre de Jesucrist viuen l'esperança de la Resurrecció.